

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

สาระสำคัญในบทนี้ จะกล่าวโดยสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลของการวิจัย และอภิปราย พร้อมทั้งข้อเสนอแนะโดยจะกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศการฝึกสอน
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ของอาจารย์นิเทศก์ที่ประสบในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 7 แห่งคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปทุมวัน บางแสน พิษณุโลก สงขลา บางเขน และ พลศึกษา ซึ่งทำหน้าที่นิเทศการฝึกสอนในปีการศึกษา 2517 มีจำนวน 179 คน เป็นอาจารย์นิเทศก์ชายจำนวน 80 คน และอาจารย์นิเทศก์หญิงจำนวน 99 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่สร้างขึ้นโดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์อาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาและความคิดเห็นในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอน เมื่อจัดสร้างแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบมาตราส่วนประมาณค่า แล้วนำไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยช่วยตรวจสอบรายละเอียดของข้อความทุกข้อ หลังจากนั้นได้นำไปทดสอบใช้กับอาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบว่าเมื่อนำแบบสอบถามนี้ไปใช้จริง ๆ ผู้ตอบจะตรงกับ

ปัญหาในการตอบอย่างไรบ้าง เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้วได้นำมาปรับปรุงข้อคำถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แบบสอบถามที่นำไปใช้ถามอาจารย์นิเทศก์จึงประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของอาจารย์นิเทศก์ การดำเนินงานโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัย หน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ และปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำแบบสอบถามจำนวน 210 ฉบับ ไปให้อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 7 แห่งเป็นผู้ตอบ แบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยได้นำไปส่งและรับกลับคืนด้วยตนเอง แต่บางส่วนได้จัดส่งทางไปรษณีย์ และให้ผู้ตอบส่งกลับคืนมายังผู้วิจัย โดยทางค่านหลังของแบบสอบถามทุกฉบับได้เจ้าหน้าที่ของ และบิณฑบาตไปรษณีย์ ยากรไว้เรียบร้อยแล้ว แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมามีจำนวน 184 ฉบับ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทุกฉบับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยพิจารณาจากการตอบแบบสอบถามที่ผู้ตอบจะต้องตอบทุกข้อคำถาม ปรากฏว่า แบบสอบถามที่สามารถนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีจำนวน 179 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.24

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

4.1 หาค่าร้อยละของคำตอบจากข้อคำถามในตอนต้นที่ 1 และ 3 ซึ่งเกี่ยวกับสถานภาพของอาจารย์นิเทศก์ และหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศการฝึกสอน ส่วนข้อคำถามในตอนต้นที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยนั้นวิเคราะห์โดยใช้คะแนนคิด

4.2 สำหรับข้อคำถามในตอนต้นที่ 4 เกี่ยวกับปัญหาที่อาจารย์นิเทศก์ประสบในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอนนั้น ได้ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละของคำตอบในแต่ละตัวเลือก และหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคำตอบของอาจารย์นิเทศก์ในข้อคำถามแต่ละข้อ หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และอัตราส่วนวิกฤต (t) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาแต่ละข้อระหว่างอาจารย์นิเทศก์ชายและหญิง

สรุปผลของการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พอจะสรุปผลการวิจัยที่สำคัญในก้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. สถานภาพของอาจารย์นิเทศก์ มีรายละเอียดต่าง ๆ พอจะสรุปได้ดังนี้

1.1 เพศ อาจารย์นิเทศก์ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 179 คน เป็นอาจารย์นิเทศก์ชาย 80 คน คิดเป็นร้อยละ 44.69 และอาจารย์นิเทศก์หญิงจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 55.31

1.2 อายุ อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่คือร้อยละ 33.52 มีอายุระหว่าง 26 - 30 ปี คือเป็นอาจารย์นิเทศก์ชายและหญิง จำนวน 30 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 16.76

1.3 อายุราชการ อาจารย์นิเทศก์ที่มีอายุราชการระหว่าง 1 - 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 34.64 ในจำนวนนี้เป็นอาจารย์นิเทศก์ชายร้อยละ 15.64 อาจารย์หญิงร้อยละ 18.99

1.4 วุฒិทางการศึกษา อาจารย์นิเทศก์จำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 73.18 เป็นอาจารย์นิเทศก์ที่มีวุฒิปริญญาโททางการศึกษา โดยมีอาจารย์นิเทศก์ชายอยู่ร้อยละ 32.96 และอาจารย์นิเทศก์หญิงร้อยละ 40.22 ที่น่าสังเกตคือ อาจารย์นิเทศก์ที่มีวุฒิปริญญาเอกมีอยู่เพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.18 ซึ่งเป็นเพศหญิง ส่วนอาจารย์นิเทศก์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปรากฏว่าไม่มี

1.5 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอน พบว่า อาจารย์นิเทศก์ที่ปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอนในเวลาระหว่าง 1 - 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 56.98 เป็นอาจารย์นิเทศก์ชายร้อยละ 29.61 และเป็นอาจารย์นิเทศก์หญิงร้อยละ 27.37 ส่วนอาจารย์นิเทศก์ที่ปฏิบัติหน้าที่นิเทศการฝึกสอนในระยะเวลาตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 1.68 ซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศก์หญิงทั้งสิ้น

1.6 ประสบการณ์ของอาจารย์นิเทศก์ที่เคยผ่านการ เรียนหรืออบรมเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 58.10 เคยผ่านการ เรียนหรืออบรมเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน

2. การดำเนินงานโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัย ปรากฏออกมาดังต่อไปนี้

2.1 การจัดประสบการณ์การฝึกสอนให้แก่นิสิตได้กระทำเป็น 2 แบบ คือ ส่งนิสิตออกไปฝึกสอนโดยตรงในโรงเรียนต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ และให้นิสิตฝึกสอนในห้องปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยด้วยการสอนแบบจุลภาค (Micro teaching) เป็นบางส่วน

2.2 โรงเรียนที่มหาวิทยาลัยเลือกส่งนิสิตออกไปฝึกสอนส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดที่สถาบันตั้งอยู่ จังหวัดใกล้เคียงและจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ นอกจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปทุมวันเพียงแห่งเดียวที่ส่งนิสิตไปฝึกสอนภายในจังหวัดที่สถาบันตั้งอยู่เท่านั้น

2.3 ผู้ที่ทำหน้าที่คัดเลือกโรงเรียนให้นิสิตออกไปฝึกสอนได้แก่บุคคลต่อไปนี้ คือ ส่วนใหญ่นิสิตฝึกสอนเป็นผู้เลือกโรงเรียนเอง รองลงมาคืออาจารย์นิเทศก์ร่วมกับหัวหน้าภาควิชาฝึกสอน และที่น้อยที่สุดคืออาจารย์นิเทศก์เป็นผู้เลือก

2.4 ในการเชิญอาจารย์ใหญ่และอาจารย์ที่เลี้ยงให้มาร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่วนมากได้จัดดำเนินการ ยกเว้นที่บางแสนและสงขลา

2.5 ในการจัดให้มีการอบรมสัมมนาทางวิชาการ เกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนให้กับอาจารย์ที่เลี้ยง ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่วนใหญ่ (6 แห่ง) ไม่ได้จัดทำยกเว้นที่ประสานมิตร เพียงแห่งเดียว

2.6 ในการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกแห่ง ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์จำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนนิสิตฝึกสอน

2.7 ด้านการจัดงบประมาณสำหรับใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการฝึกสอน โดยเฉพาะนั้น ปรากฏว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4 แห่งคือ ประสานมิตร ปทุมวัน พิษณุโลก และพลศึกษา มีการจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ แต่อีก 3 แห่งคือ บางเขน บางแสน และสงขลาไม่มี

2.8 เกี่ยวกับการจัดปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกไปทำการฝึกสอนในโรงเรียน ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยทุกแห่งได้จัดดำเนินการ

2.9 ในการปฐมนิเทศนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่วนใหญ่ (5 แห่ง) ได้เชิญวิทยากรและบุคคลภายนอกมาร่วมในการดำเนินการ ยกเว้นที่พิษณุโลก และสงขลา

3. หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลทางก้าน
นี้พอจะสรุปได้ว่า

3.1 อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ร้อยละ 30.74 ซึ่งเป็นจำนวนมาก
ที่สุดได้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมาย และนโยบายของการฝึกสอนให้ทางโรงเรียนได้ทราบ
และมีอาจารย์นิเทศก์จำนวนน้อยคือร้อยละ 4.98 ที่ไม่ได้แจ้ง

3.2 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนิสิตฝึกสอนทางก้านวิชาเอกและโท เป็นข้อมูลที่อาจารย์
นิเทศก์ส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 45.71 แจ้งให้ทางโรงเรียนทราบเป็นจำนวนมากที่สุด

3.3 รายละเอียดในก้านต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่
ร้อยละ 21.09 แจ้งให้นิสิตฝึกสอนได้ทราบมากที่สุด คือรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียน
การสอน นอกจากนี้ยังพบว่ามีอาจารย์นิเทศก์ร้อยละ 17.87 ไม่ได้แจ้งรายละเอียดใด ๆ ให้นิสิต
ในความดูแลของตนได้ทราบ

3.4 ในวันแรกที่นิสิตไปฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ร้อยละ 29.47 เป็นผู้พาไปยัง
โรงเรียนฝึกสอน แต่อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ คือร้อยละ 55.26 ตอบว่า นิสิตฝึกสอนไปยังโรงเรียน
เอง

3.5 จำนวนนิสิตฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ร้อยละ 26.82 ต้องรับผิดชอบใน
แต่ละภาคการศึกษา อยู่ในระหว่าง 7 - 9 คน อาจารย์นิเทศก์ที่รับผิดชอบนิสิตฝึกสอนระหว่าง
1 - 3 คนมีจำนวนน้อยที่สุด และพบว่าอาจารย์นิเทศก์ชายส่วนใหญ่ร้อยละ 14.53 รับผิดชอบนิสิต
ฝึกสอนระหว่าง 7 - 9 คน อาจารย์นิเทศก์หญิงร้อยละ 13.97 ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุดรับผิดชอบ
มีจำนวนระหว่าง 10 - 12 คน ส่วนอาจารย์นิเทศก์จำนวนน้อยที่สุดรับผิดชอบนิสิตฝึกสอนระหว่าง
1 - 3 คน

3.6 จำนวนเวลาที่อาจารย์นิเทศก์ใช้ในการนิเทศการฝึกสอนใน 1 สัปดาห์ คือ
ระหว่าง 5 - 8 ชั่วโมง มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 41.90 และอาจารย์นิเทศก์จำนวนน้อย
ที่สุดคือร้อยละ 2.79 ใช้เวลาระหว่าง 13 - 16 ชั่วโมง ในการนิเทศการฝึกสอนใน 1 สัปดาห์

3.7 งานที่อาจารย์นิเทศก์ต้องปฏิบัตินอกเหนือจากการนิเทศการฝึกสอนคืองาน คำนการสอนในมหาวิทยาลัย มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 48.74 รองลงมาคือเป็นอาจารย์ที่ ปรึกษาของนิสิต (ร้อยละ 29.69) นอกนั้นเป็นงานด้านอื่น ๆ

3.8 รายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์จำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 40.72 แจ้งให้นิสิตในควมดูแลของตนได้ทราบก่อนจะออกไปทำการฝึกสอน ได้แก่ ระเบียบข้อ ปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกสอน

3.9 การส่งบันทึกการ สอนให้อาจารย์นิเทศก์ตรวจก่อนสอน ปรากฏว่าอาจารย์นิเทศก์ ส่วนใหญ่คือร้อยละ 60.89 กำหนดให้นิสิตส่งบันทึกการ สอนให้ตรวจล่วงหน้าก่อนทำการสอน 1 สัปดาห์

3.10 นิสิตแต่ละคนได้รับการนิเทศการ สอนจากอาจารย์นิเทศก์สัปดาห์ละครั้ง มีเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 61.45

3.11 ในการร่วมปรึกษาหารือระหว่างอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อ ร่วมกันแก้ไขการฝึกสอนของนิสิตปรากฏว่า ส่วนใหญ่คือร้อยละ 58.10 ของอาจารย์นิเทศก์ ไม่ได้ กระทำ

3.12 ในการประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับนิสิตฝึกสอนที่อยู่ในควม ดูแล ปรากฏว่าอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่คือร้อยละ 66.48 ได้จัดให้มีการประชุมร่วมกัน

4. ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอน ผลการ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาค้นต่าง ๆ พอจะสรุปได้ดังนี้

4.1 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ของมหาวิทยาลัย ปรากฏว่าข้อที่เป็นปัญหามากของอาจารย์นิเทศก์ ได้แก่ปัญหาต่อไปนี้ คือ ทหารจัดหาโรงเรียนที่จะส่งนิสิตไปฝึกสอน งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ยานพาหนะที่จะใช้ในการ เดินทางไปนิเทศการฝึกสอน จำนวนอาจารย์นิเทศก์มีไม่เพียงพอ กับ จำนวนนิสิตฝึกสอน การประชุมสัมมนาอาจารย์ใหญ่โรงเรียนต่าง ๆ ก่อนที่จะส่งนิสิตไปทำการ ฝึกสอน และ การประชุมสัมมนาอาจารย์พี่เลี้ยงก่อนที่จะส่งนิสิตไปทำการฝึกสอน ดังรายละเอียด ในตารางที่ 20

4.2 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากนิสิตฝึกสอน ซึ่งแบ่งเป็นปัญหาคำนต่าง ๆ ดังนี้

- 4.2.1 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เนื่องมาจากความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตฝึกสอน พบว่า ปัญหาในค่านนี้ทุกข้อ เป็นปัญหาน้อยของอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 21
- 4.2.2 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เนื่องมาจากการสอนของนิสิตฝึกสอน ปรากฏว่า ปัญหาในค่านนี้ของอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ เป็นปัญหาปานกลาง นอกจากนี้ ปัญหาในเรื่องความพร้อมของนิสิตในค่านวิชาความรู้ที่เรียนจากสถาบัน ความเชื่อมั่นในตนเองของนิสิต การปฏิบัติตามคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ การปฏิบัติตามคำแนะนำของอาจารย์ที่เลี้ยง และปัญหาที่เนื่องมาจากการที่นิสิตไม่ได้สอนตามวิชาเอก วิชาโท ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาน้อย ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 22

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.3 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิเกิดขึ้นเนื่องจากการให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตฝึกสอนด้านการทำกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ทุกข้อ เป็นปัญหาน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 23

4.2.4 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เนื่องมาจากการให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตฝึกสอนในด้านการวัดและประเมินผล ปรากฏว่า ปัญหาในเรื่องความสามารถของนิสิตในการสร้างข้อสอบและความสามารถของนิสิตในการใช้ผลการสอบเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นปัญหาปานกลาง ส่วนปัญหาข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 24

4.3 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิเกิดขึ้นเนื่องจากโรงเรียนฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ตอบว่าปัญหาทุกข้อเป็นปัญหาน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 25

4.4 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิเกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัติงานร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง ปรากฏว่าข้อที่เป็นปัญหามากของอาจารย์นิเทศก์คือ ปัญหาที่เกิดจากการที่อาจารย์พี่เลี้ยงนิเทศการสอนไม่สม่ำเสมอ และปัญหาที่อาจารย์พี่เลี้ยงไม่กล้าชื่นชมการสอบของนิสิตฝึกสอน ดังรายละเอียดในตารางที่ 26

4.5 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิเกิดขึ้นเนื่องจากการวัดและประเมินผลการฝึกสอน ข้อที่เป็นปัญหาปานกลางของอาจารย์นิเทศก์คือ ความเที่ยงตรงของอารวัดและประเมินผล ส่วนปัญหาข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 27

5. ผลการวิเคราะห์ผลรวมของค่าเฉลี่ยในปัญหาแต่ละค่าน พบว่า อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแต่ละแห่ง มีปัญหาค่านต่าง ๆ แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 28 - 35

6. ผลการวิเคราะห์คะแนนรายข้อ จากการทดสอบโดยใช้ t-test ของคะแนนรายข้อระหว่างกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ชายและอาจารย์นิเทศก์หญิง ปรากฏผลดังนี้

6.1 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัย ปรากฏผลดังนี้

6.1.1 ปัญหาข้อ 4 ซึ่งเกี่ยวกับการคัดเลือกนิสิตไปฝึกสอนในโรงเรียนต่าง ๆ เป็นปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01 กล่าวคืออาจารย์นิเทศก์ชายมีปัญหาในค่านนี้น้อยกว่าอาจารย์นิเทศก์หญิง

6.1.2 ปัญหาข้อ 5 ซึ่งเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน เป็นปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 คืออาจารย์นิเทศก์ชายมีปัญหาในค่านนี้น้อยกว่าอาจารย์นิเทศก์หญิง

6.2 ปัญหาเกี่ยวกับตัวนิสิตฝึกสอน ซึ่งแบ่งออกเป็นปัญหาค่านต่าง ๆ พบว่า ปัญหาแต่ละข้อย่อยในปัญหาที่เกี่ยวกับความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบของนิสิตฝึกสอน ปัญหาที่เนื่องมาจากการสอนของนิสิตฝึกสอน และปัญหาค่านการทำกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน เป็นปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ในการให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตฝึกสอนด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ปรากฏว่า ปัญหาข้อ 1 เกี่ยวกับความสามารถของนิสิตในการสร้างข้อสอบ เป็นปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 คืออาจารย์นิเทศก์ชายประสบปัญหาในค่านนี้น้อยกว่าอาจารย์นิเทศก์หญิง นอกจากนี้ปัญหาข้อ 5 ซึ่งเกี่ยวกับความสามารถของนิสิตในการใช้ผลการสอบเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน

เป็นปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์ชายมีปัญหาคำนี้น้อยกว่าอาจารย์นิเทศก์หญิง

6.3 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากโรงเรียนฝึกสอน ปรากฏว่า ปัญหาในแต่ละข้อของอาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ อาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงมีปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากโรงเรียนฝึกสอนทุกข้อคล้ายคลึงกัน

6.4 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัติงานร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง ปรากฏว่าปัญหาแต่ละข้อของอาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคืออาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงมีปัญหาในด้านการปฏิบัติงานร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงทุกข้อคล้ายคลึงกัน

6.5 ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการวัดและประเมินผลการฝึกสอน ปรากฏว่า ปัญหาข้อ 1 เป็นปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 นั่นคือ อาจารย์นิเทศก์ชายและหญิงมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลแตกต่างกัน กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์ชายมีปัญหาในเรื่องนี้มากกว่าอาจารย์นิเทศก์หญิง

7. ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อการฝึกสอนในค่านต่าง ๆ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พอดีจะประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์นิเทศก์ได้ดังนี้

7.1 อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้นิสิตฝึกสอนในห้องปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยด้วยการสอนแบบจุลภาค (Micro teaching) แทนการไปฝึกสอนในโรงเรียน แต่เห็นว่าควรจะใช้ฝึกทักษะต่าง ๆ ของนิสิตก่อนที่จะออกไปทำการฝึกสอนในโรงเรียน

7.2 วิชาที่อาจารย์นิเทศก์แสดงความคิดเห็นว่าจะทำหน้าที่นิเทศการฝึกสอนควร จะได้รับการศึกษา ซึ่งเรียงลำดับตามความสำคัญได้ดังนี้ คือ วิชาหลักการนิเทศการศึกษา วิธีสอนวิชาเฉพาะ และ หลักการสอนทั่วไป ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับ 1, 2, 3 ตามลำดับ

7.3 อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์แต่ละคนควรรับผิดชอบนิสิตฝึกสอนระหว่าง 4 - 6 คน ในหนึ่งภาคการศึกษา

7.4 อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นว่าผู้ที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์แต่ละคน ควรปฏิบัติงานด้านการสอนสัปดาห์ละ 4 - 6 ชั่วโมง ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านนิเทศการสอนประสบผลดี

7.5 อาจารย์นิเทศก์ทุกคนเห็นว่า ทางมหาวิทยาลัยควรเชิญอาจารย์ใหญ่ และอาจารย์พี่เลี้ยงมาร่วมในการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกสอน

7.6 อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ 45:27 เห็นว่าทางมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้อาจารย์พี่เลี้ยงมีความรู้ทางด้านการนิเทศการฝึกสอน โดยการจัดทำคู่มือนิเทศการฝึกสอนแจกให้แก่อาจารย์พี่เลี้ยง

อภิปรายผลของการวิจัย

1. เกี่ยวกับสถานภาพของอาจารย์นิเทศก์ จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณสมบัติและความสามารถเหมาะสมที่จะทำหน้าที่นิเทศการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาโท (ร้อยละ 73.18) และวุฒิต่ำสุดคือปริญญาตรี มีประสบการณ์ด้านการสอน และการนิเทศการฝึกสอนระหว่าง 1 - 5 ปี นอกจากนี้อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ยังได้เรียนวิชาการนิเทศการฝึกสอนมาแล้วซึ่งผลการวิจัยเหล่านี้ตรงกับคุณสมบัติของผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ตามที่ พันัส หันนาคินทร์⁶⁴ ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ มักจะแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ดีและมีความสามารถในเชิงการสอนดี มีความรู้ในวิชาการศึกษา หรือวิชาชีพเป็นอย่างดี และตรงกับที่ กุก (Cooke)⁶⁵ ได้เสนอแนะว่าผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการฝึกสอนควรจะต้องมีวุฒิปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ และเคยผ่านการเรียนวิชาการนิเทศการฝึกสอน และมีประสบการณ์ด้านการสอนระหว่าง 2 - 5 ปี

⁶⁴ พันัส หันนาคินทร์, เรื่องเดิม หน้า 59.

⁶⁵ Dan B. Cook, "Quantitative standards in student teaching programs", Dissertation Abstracts Vol.20, No.9 (February, 1960) p. 3645 - A.

สำหรับคุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์ที่ควรจะผ่านการศึกษาวชิรวิชานินเทศการฝึกสอนนั้น ส่วนใหญ่ผู้ที่ผ่านการศึกษาวชิรวิชานี้มักจะเป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาโท ฉะนั้นในกรณีที่อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาตรี ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฝึกสอนจึงควรจะมีการประชุมชี้แจงหลักการต่าง ๆ เช่น วิธีการนิเทศการฝึกสอน การวัดและประเมินผลการฝึกสอน และข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้แก่อาจารย์เหล่านี้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และข้อปฏิบัติที่ถูกต้องตรงกัน

2. การดำเนินงานโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัย จากผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่วนใหญ่ (6 แห่ง) ไม่ได้จัดอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนให้แก่อาจารย์ที่เลี้ยง ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ คอว์เนตต์⁶⁶ ที่พบว่า ถึงแม้ว่าจากผลการวิจัยจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการที่จะให้อาจารย์ที่เลี้ยงได้เรียนหรืออบรมเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน แต่ก็มีสถาบันเพียงบางแห่งเท่านั้นที่ได้จัดให้อาจารย์ที่เลี้ยงได้เรียนหรืออบรม และจากการประเมินผลการฝึกสอนของภาควิชาการฝึกสอนและฝึกงาน⁶⁷ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสนพบว่า อาจารย์ที่เลี้ยงต้องการให้ทางมหาวิทยาลัยให้รายละเอียดแก่อาจารย์ที่เลี้ยงว่าต้องทำอะไรบ้าง เพราะไม่มีความถนัดในหน้าที่นี้ และได้เสนอแนะว่าทางมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้อาจารย์ที่เลี้ยงมีความรู้ในการนิเทศการสอนโดยการจัดทำคู่มือนิเทศการสอนแจกให้แก่อาจารย์ที่เลี้ยง

3. จากผลการวิจัยพบว่า รายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์แจ้งให้ทางโรงเรียนได้ทราบมากที่สุดคือความมุ่งหมายและนโยบายการฝึกสอน ซึ่งตรงกับข้อเขียนของเฮนส์⁶⁸ ที่ได้อธิบายถึงหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์กับโรงเรียนฝึกสอนว่า อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ประชุมชี้แจง

⁶⁶ Joe Delaryne Cornett, op.cit. p. 686 - A.

⁶⁷ ภาควิชาการฝึกสอนและฝึกงาน, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, เรื่องเดิม หน้า 12.

⁶⁸ Aelyne Clayton Haines, op.cit. p. 38.

ให้ทางโรงเรียนฝึกสอนได้ทราบถึงความมุ่งหมาย และนโยบายของการฝึกสอน และอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้ดำเนินงานการฝึกสอนประสบผลดี และจากการวิจัยของ สุกจิตต์ หนูนัทคี⁶⁹ ได้เสนอแนะไว้ว่า สถาบันฝึกหัดครูควรชี้แจงแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกสอน ให้เข้าใจความมุ่งหมาย วิธีดำเนินงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย

4. รายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียนฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์แจ้งให้นิสิตฝึกสอนได้ทราบ พบว่า อาจารย์นิเทศก์ร้อยละ 21.09 ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุด แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน และที่น่าสนใจก็คือ อาจารย์นิเทศก์ที่ไม่ได้แจ้งให้นิสิตได้ทราบมีจำนวนร้อยละ 17.87 ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีอาจารย์นิเทศก์ที่แจ้งรายละเอียดค่านี้อยู่ร้อยละ 14.14 ผู้วิจัยเห็นว่าการแจ้งรายละเอียดในค่านี้อย่างนี้เกี่ยวกับโรงเรียนที่นิสิตจะไปทำการฝึกสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้นิสิตฝึกสอนได้ทราบสภาพการณ์และปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม ประการที่สำคัญก็คือช่วยให้นิสิตประสบความสำเร็จในการฝึกสอน เสนอ⁷⁰ กล่าวว่าอาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ศึกษาถึงสภาพชุมชน ทรัพยากรและวิถีทางในการดำเนินชีวิตของชุมชนที่นิสิตจะไปทำการฝึกสอน แล้วแจ้งให้นิสิตได้ทราบเพื่อ เป็นการ เตรียมนิสิตฝึกสอนให้ไปทำงานกับชุมชน และจากการวิจัยของ วิฑูรย์ บุญวานิช⁷¹ ได้เสนอแนะไว้ว่าทางคณะครุศาสตร์ควรชี้แจงความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของโรงเรียนฝึกสอนให้นิสิตทราบล่วงหน้าก่อนจัดส่งนิสิตออกไปฝึกสอน

5. ผลจากการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ได้ร่วมปรึกษารื้อกับอาจารย์ที่เลี้ยง เพื่อแก้ปัญหาการฝึกสอนของนิสิต สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์ที่เลี้ยงไม่มีเวลาพอหรือว่างไม่ตรงกัน แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า การปรึกษารื้อและร่วมกันแก้ปัญหาของนิสิตเป็นสิ่งจำเป็นและต้องกระทำ เพื่อจะได้ทราบข้อบกพร่อง ปัญหาของนิสิต และให้คำแนะนำแก่นิสิต

⁶⁹ สุกจิตต์ หนูนัทคี, เรื่องเดิม 108 หน้า.

⁷⁰ Aleyne Clayton Clayton, op.cit. p. 39.

⁷¹ วิฑูรย์ บุญวานิช, เรื่องเดิม 95 หน้า.

ได้สอดคล้องไม่ขัดแย้งกัน และจากผลการวิจัยของ สาสิทธิ์ ศรีสุธ⁷² ได้เสนอแนะไว้ว่า อาจารย์นิเทศก์ควรทำความเข้าใจกับครูที่เลี้ยงในเรื่องแนวทางการนิเทศการสอนให้ตรงกัน เพื่อจะได้ให้คำแนะนำแก่นิสิตได้เต็มที่

6. ผลการวิจัยนี้พบว่า การคัดเลือกโรงเรียนที่จะส่งนิสิตไปฝึกสอน เป็นปัญหาหนักของ อาจารย์นิเทศก์ ตรงกับผลการวิจัยของ สาสิทธิ์ ศรีสุธ⁷³ ซึ่งพบว่าอุปสรรคในการดำเนินงาน โครงการฝึกหัดครูชนบท คือนิสิตฝึกสอนสมัครไปฝึกสอนในโรงเรียนบางแห่งมากไปบ้างน้อยไปบ้าง ทำให้ยากแก่การคัดเลือก ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่าเพื่อให้ปัญหาค้างกล่าวลดน้อยลง ภาควิชาการฝึกสอน ควรจะวางหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกให้แน่นอน

7. ผลการวิจัยที่พบว่า ในการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยประสบกับ ปัญหาที่จำนวนอาจารย์นิเทศก์มีปริมาณไม่เพียงพอ นั้น ตรงกับผลการวิจัยของ สาสิทธิ์ ศรีสุธ⁷⁴ วิริยะ เวชวิสี⁷⁵ นารา ศุภรัตน์⁷⁶ สุขุมาลัย ชูวิวัฒนาวิชัย⁷⁷ และ สนั่น เมืองวงษ์⁷⁸ ซึ่งพบว่า สถาบันฝึกหัดครูควรเพิ่มจำนวนอาจารย์นิเทศก์ให้มากขึ้น ลดจำนวนชั่วโมงการสอนให้น้อยลง เพื่อจะได้มีเวลาปรึกษากับอาจารย์ที่เลี้ยงมีเวลาให้คำปรึกษาแก่นิสิตฝึกสอน และทำการนิเทศการสอนได้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น

⁷² สาสิทธิ์ ศรีสุธ, เรื่องเดิม หน้า 118.

⁷³ เรื่องเดียวกัน หน้า 98.

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน หน้า 123.

⁷⁵ วิริยะ เวชวิสี, เรื่องเดิม หน้า 90.

⁷⁶ นารา ศุภรัตน์, เรื่องเดิม หน้า 55.

⁷⁷ สุขุมาลัย ชูวิวัฒนาวิชัย, เรื่องเดิม หน้า 145.

⁷⁸ สนั่น เมืองวงษ์ เรื่องเดิม หน้า 93.

8. ผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานโครงการฝึกสอนประสบกับปัญหาในเรื่องไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ตรงกับผลการวิจัยของ สุมณา ไตลังคะ⁷⁹ และ สาลีทิพย์ ศรีสุทนต์⁸⁰ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการจัดสรรงบประมาณขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ โดยเฉพาะในการดำเนินงานโครงการนิเทศการฝึกสอน

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ อาจมีความคลาดเคลื่อน ซึ่งเนื่องมาจาก

1. แบบสอบถามที่ใช้ถามอาจารย์นิเทศก์ได้กลับคืนมาไม่ครบทุกคน
2. คำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม อาจไม่รัดกุมและครอบคลุมข้อเท็จจริง และปัญหาที่อาจารย์นิเทศก์ประสบในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอน

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับมหาวิทยาลัย

1. มหาวิทยาลัยควรเพิ่มจำนวนอาจารย์นิเทศก์ให้มากขึ้น โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ในภาควิชาต่าง ๆ และพิจารณาจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนในสถานศึกษาให้เหมาะสม เพื่อให้ให้อาจารย์นิเทศก์มีเวลาในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอนอย่างเพียงพอ
2. มหาวิทยาลัยควรจะมีงบประมาณสำหรับใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการฝึกสอนโดยเฉพาะอย่างเพียงพอ
3. ควรจัดยานพาหนะบริการให้แก่อาจารย์นิเทศก์เพื่อจะใช้ในการเดินทางไปนิเทศการฝึกสอน และในกรณีที่โรงเรียนฝึกสอนอยู่ห่างไกลมาก ควรจะให้อาจารย์นิเทศก์เบิกค่ายานพาหนะได้

⁷⁹ สุมณา ไตลังคะ, เรื่องเก็บ หน้า 80.

⁸⁰ สาลีทิพย์ ศรีสุทนต์, เรื่องเก็บ หน้า 110.

4. ภาควิชาฝึกสอนและฝึกงานควรจะได้ประชุมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกสอนแก่อาจารย์นิเทศก์ที่รับ เพื่อจะได้ทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ หลักเกณฑ์ และระเบียบข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้ถูกต้องตรงกัน

5. ภาควิชาฝึกสอนและฝึกงาน ควรจะติดต่อกับโรงเรียนที่จะส่งนิสิตไปฝึกสอนล่วงหน้าในระยะเวลาพอสมควร เพื่อจะได้มีเวลาชี้แจงรายละเอียดกับการฝึกสอน และศึกษารายละเอียดของโรงเรียน เพื่อที่จะนำมาแจ้งให้นิสิตได้ทราบ ขณะเดียวกันควรจะได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนิสิตฝึกสอนให้ทางโรงเรียนได้ทราบเช่นกัน

6. ควรจะจัดให้มีการสัมมนานิสิตฝึกสอนก่อนที่จะไปทำการฝึกสอน ระหว่างการฝึกสอน และภายหลังการฝึกสอน เพื่อจะได้ทราบปัญหาต่าง ๆ และแก้ไขสิ่งบกพร่องเหล่านั้นให้ดียิ่งขึ้น

7. อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้จัดให้นิสิตในความดูแลของตนได้มีการประชุมร่วมกัน เพื่อจะได้ทราบปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหานั้น

8. อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบข้อปฏิบัติในการฝึกสอน สภาพของโรงเรียนฝึกสอน และชุมชน ให้นิสิตฝึกสอนได้ทราบก่อนที่จะไปทำการฝึกสอน

9. อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ร่วมปรึกษารื้อกับอาจารย์พี่เลี้ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน เพื่อจะได้ให้คำแนะนำแก่นิสิตฝึกสอนได้สอดคล้องกัน

ขอเสนอแนะสำหรับผู้ที่ทำการวิจัยต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยนี้จำกัดอยู่เฉพาะอาจารย์นิเทศก์ ดังนั้นจึงควรจะได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนของบุคคลกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจารย์พี่เลี้ยง และนิสิตฝึกสอน เพื่อจะได้ปรับปรุงการดำเนินงานโครงการฝึกสอนให้ดีขึ้นทุก ๆ ด้าน

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนในสถาบันใด สถาบันหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อจะได้ทราบปัญหาของแต่ละแห่ง และสะดวกในการที่จะนำผลการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานโครงการฝึกสอน